

Cerebralna paraliza

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić

Firma „ Dren „ DOO Žepče

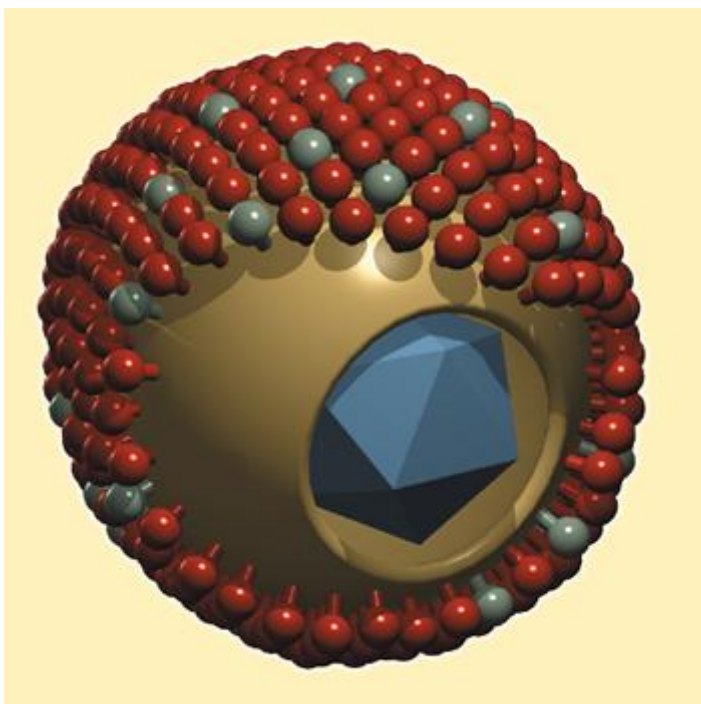
tel/fax: 00387-(0)32-881-774, Mob: 00387-61-461-517

Smatra se da su za oko 10 % svih anomalija novorođene djece odgovorni faktori okoline, u kojoj živimo (spoljašnji faktori). Ovaj procenat je sigurno veći, jer se za oko 50% anomalija novorođenčadi uzrok sa sigurnošću ne može utvrditi. Spoljašnji faktori koji uzrokuju anomalije mogu se podijeliti na infekcije, lijekove, hormone i ostale faktore rizika. Za dosta spoljašnjih faktora nema dovoljno podataka kako djeluju na trudnoću, i niko trudnicama sa sigurnošću ne mogu dati preporuke čega se trebaju čuvati, tako da nam ostaje da govorimo o onima, za koje postoje sigurni dokazi da su štetni.

Infekcije i trudnoća

Posebno rizične infekcije za trudnicu su one izazvane citomegalovirusom, infekcije rubeola virusom, varicela virus (ospice, kozice), infekcija koju uzrokuje protozoa Toksoplazma (protozoe su jednoćelijske životinje) i infekcija bakterijom Teponema pallidum (sifilis). Najčešće infekcija trudnica, koja može izazvati ozbiljne anomalije

Slika 1 Citomegalovirus (CMV)

ploda je infekcija koju izaziva citomegalovirus (CMV). Pripada grupi herpes virusa i nakon zaraze doživotno ostaje kod zaražene osobe. Uzrokuje vodene ospice, kao i varicela virus i bolest poznatu kao herpesi simpleks koja izbija na usnam u vidu rana. Aktivira se kod pada imunog sistema i ponovo povlači kad se imuni sistem oboljelog stabilizuje. Kod zdravih osoba ne izaziva značajnije probleme, ali kod onih sa izrazitn smanjenjem imunog sistem (SIDA), oboljeli od zloćudnih tumora koje seliječe citostaticima, osobe kojima je presađen tuđi organ itd uzrokuje po život opasne komplikacije. Od ukupnog broja inficiranih trudnica, kod oko 5% dolazi do ozbiljnijih oštećenja fetusa,

a 10% djece inficiranih majki rađa se sa neznatim oštećenjima. Ostalih 85% rođene djece nema nikakve posljedice infekcije. Širi se putem pljuvačke, suza, krvi, urina, majčinom mlijeku i sjemene tekućine. Simptomi zaraze nisu karakteristični samo za ovaj virus i često se pripišu nekoj drugoj bolesti. Znaci infekcije kod trudnice su povišena temperetura, oticanje limfnih čvorova, a kod nekih oboljelih dolazi do hepatitisa i upale

srčanog mišića. Posljedice na plod su najveće u prvom i drugom trimestru trudnoće, a manifestuju se povećanom jetrom i slezinom, sljepoćom i mikrocefalijom (nepravilnostima u razvoju mozga).

Cerebralna paraliza

Najčešća posljedica mikrocefaliije je bolest poznata kao cerebralna paraliza. Radi se o čitavoj grupi poremećaja pokreta i položaja koji nastaju kao posljedica djelovanja nekog činioca na mozak fetusa koji se još nije formirao. Zavisno od toga koliko je mozak oštećen, razlikujemo blaže i teže oblike bolesti. Kod najtežih oblika pokreti djece su neusklađeni i bez ikakve kontrole volje. Uzroci cerebralne paralize mogu biti različiti i bolest često nastaje djelovanjem više faktora. Osim infekcije citomegalovirusom, uzročnik ove anomalije može biti i gore pomenuti rubeola virus. Rubeola virus kod odraslih uzrokuje neznatno povećanje temperature, osip i artritis. Prije uvođenja obavezne vakcinacije bio je najčešća infektivna bolest odgovorna za veliki broj sponatnih pobačaja i teških anomalija novorođenčadi. Razlog tome je bio i to što se virus širi zrakom. Danas, nakon pronalaska vakcine i sticanjem trajnog imuniteta, u razvijenim zemljama je zanemarljiv faktor rizika u trudnoći. Rubeola je posebno opasna u prva tri mjeseca trudnoće. Buduće majke koje se nisu vakcinisale protiv ove bolesti, trebalo bi da to učine. Od trenutka vakcinacije do sticanja imuniteta treba da prođe oko 10 dana, a sa trudnoćom bi trebalo pričekati barem tri mjeseca od dana vakcinacije.

Od ostalih uzročnika cerebralne paralize treba spomenuti krvarenje u trudnoći, zračenje, djelovanje kemikalija i lijekova, stres i dugotrajno uzimanje lijekova za umirenje, prirodene nepravilnosti u razvoju mozga, pušenje, uzimanje alkohola i droge. Od hroničnih bolesti od kojih trudnica boluje, najveći rizik za nastanak cerebralne paralize su visok krvni pritisak i dijabetes. U prosjeku od 1000 poroda rodi se oko troje djece sa cerebralnom paralizom.

Toksoplazma je jednoćelijski životinjski organizam. Kod zdravih ljudi ne izaziva nikakve zdravstvene probleme, ali je vrlo opasna za trudnice jer može izazvati teške anomalije nerođenog djeteta, a najčešće su pobačaj, epilepsija, sljepoća, gluhoća, zastoj u rastu i teška oštećenja mozga. Prenosioci bolesti su ovce, koze, miševi, zečevi i mačke. Čovjek se zarazi jedući nedovoljno kuhano ili sušeno meso životinja ili dodirrom sa njihovim fekalijama.

Teponema pallidum je bakterija koja izaziva sifilis. Kod nas se rijetko spominje i većina misli da ta bolest više ne predstavlja značajan zdravstveni problem. Međutim nije tako. Broj oboljelih u razvijenim zemljama je oko 5 na 100 000 stanovnika, ali je u gusto naseljenim gradovima, ovaj prosjek i nekoliko puta veći. Početkom 20. stoljeća broj zaraženih u SAD iznosio je čak 10%. Nakon pronalaska penicilina broj oboljelih u svijetu se smanjio, ali je u zadnjih 20 godina ponovo raste. Tako na primjer u Rusiji je u posljednjih 20 godina broj novootkrivenih bolesnika porastao za nevjerovatna 62 puta. Glavni razlozi su porast siromaštva, nezaposlenost i sve veći broj ljudi koji nisu obuhvaćeni sistemom zdravstvene zaštite. O broju oboljelih od sifilisa u BiH nema podataka, ali on je sigurno veći nego prije rata, obzirom da su problemi kod nas, kad je u pitanju porast broja siromašnih, slični onima u Rusiji. U svemu ovome zabrinjava porast žena koje boluju od sifilisa i zbog toga što bakterija koja ga izaziva može da izazove tešku duševnu zaostalost, gluhoću, oštećenje mozga i vida djeteta.